

Introitus:

Tvé světlo vytryskne jako rozbřesk a rychle vzejde tvé uzdravení; před tebou půjde tvá spravedlnost a za tebou půjde Hospodinova sláva.

Izajášovo proroctví 58:8

Čtení z evangelií:

¹⁶ „Když se postíte, nebývejte zasmušilí jako pokrytci; *ti se totiž tváří ztrápeně, aby lidem ukázali, že se postí. Amen, pravím vám: Mají už svou odměnu.* ¹⁷ Ale ty, když se postíš, potři svou hlavu *olejem* a svou tvář umyj, ¹⁸ abys neukázal lidem, že se postíš, ale svému Otci, který je v skrytu. A tvůj Otec, který vidí v skrytu, ti odplatí.“

Matoušovo evangelium 6:16-18

Čtení z epištoly:

²⁰ Jestliže jste s Kristem zemřeli živlům světa, proč si dáváte předpisovat, jako byste žili ve světě: ²¹ *toho se nedotýkej, to nechutnávej, na to ani nesáhní?* ²² To se týká vesměs *věcí, které jsou spotřebováním určeny k zániku* — jsou to lidské příkazy a nauky. ²³ Ty sice působíš zdáním moudrosti v ochotném uctívání, v pokoře a tvrdé kázni těla, *ale nemají žádnou cenu, leč pro uspokojení těla.*

Koloským 2:20-23

Čtení ze starého Zákona pro výklad:

1. Samuelova 14:24-35

Pošetilost života

Postní zvyk se smrsknul na kalendář a na jídelníček.¹ Přitom jde o styl života. Povím to pozitivně, povím v čem půst je: Člověk se něčeho vzdává, aby tím, že to nepoužije, obdaroval jiné. Abychom začali u toho jídla: Nesníte, protože ani nenakoupíte - dáte peníze na dobrý účel. Nebudete spát, máte možnost se modlit za druhé či s nimi probdít temnou chvíli jejich života. Nepůjdete na squash, protože kdosi potřebuje pomáhat se stěhováním. Při půstu člověka zanechává toho, na co má právo, aby to - co zanechal - posloužilo druhým. To je půst.

Dnes je bujará maspoustní neděle. Je před popeleční středou,² která otevírá čtyřicet dnů sebezpytování a příprav na Velikonoce. K tomu patří i půst. Ten má *vnitřní* stránku a *vnější*, něco, co je skryto a něco, co je vidět. Co je skryto a co je vidět?

¹ Dřív neměli lidé jiné potěšení, než se dobře najíst a napít a být spolu. Téměř každá oběť byla také dobrou hostinou. Nejíst a nepít - to byl tedy logicky obsah celého půstu. Dnes, v době tisícových potěšení, se jedná o daleko víc věcí, které lze opustit proto, aby jiní měli něco dobrého.

² Popelec nedělá u nás kněz ani kazatel, je lépe si popel na hlavu sypat sami... Církev se naučila sypat jej na hlavu provinilcům moc dobře. Dovedla je i vyobcovat z kostela. Těch čtyřicet dní prý hříšníci se smrtelným hříchem seděli před kostelem a posypání popelem prosili, aby se druzí za ně modlili.

Co je skryto? Při půstu se děje něco mezi mnou a Bohem, a nikdo to nevidí. A pak je vidět výsledek, který je každému jasný. A přesněji: Není vidět můj zápas s návykem, s právy, která chci prosadit. A také není vidět, jak vnitřně dospívám a zjišťuji, že to, co jsem si nárokoval - vůbec nutně nepotřebuji.

A co je vidět? Jistě jsou vidět výsledky - šťastné lidské tváře, obdarování a vysvobození z nesnází.

Po všech sociálních sítích se ke mně dostávají leccaké vzdechy... A tak si o letošním půstu dovedu leccos vysnit. Doufám, že se letos před Velikonocemi dokáže zdržet od své důležité vědy a podnikání táta toho dítěte, které mi vzdorovitě brečelo do telefonu, protože je samo a milovaný rodič vůbec necítí, jak tomu dítěti táta chybí. Doufám, že se vzpamatuje zase jiný muž a pohladí svoji skvělou ženu a vyspí se s ní jednou tak, jak ona po tom už dlouho touží. Nechá svoji skvělou zálibu a pochopí, že má ještě skvělejší ženskou. Doufám, že si sednou v hledišti Smetanovy síně alespoň jednou za tuto postní dobu zase další starší dva manželé. A a nebude tam jenom on. Kdyby tam ta žena nešla pro ty čočky oživlých not, doufám, že se odhodlá a půjde tam pro ty dvě čočky milujících očí svého manžela...

Půst totiž vypadá jinak, než se běžně myslí! A zkusím to vysvětlit příběhem z Bible, z 1. knihy Samuelovy:

Prvním králem Izraele byl Saul. Nepřehlédnutelný, vysoký muž s podivnou a ustrašenou povahou, který se nechtěl nic učit. A důvodu k učení je moc, třeba ten: Jsme na Zemi, a tak musíme čelit nepřátelství. Jedním z letitých nepřátel Izraele byli Pelištejci. Národ, který do Palestiny zřejmě připlul na lodích a měl v sobě evropskou krev. Vpadával do vnitrozemí ze svých pobřežních pevností a loupil a vraždil. Je třeba se naučit vládnout a chránit svoje lidi. Naučit se politice.

Lidé se dívají na své představitele, a pokud jsou pánové jako Saul, propadají poddaní zmatkům.³ Za Saulovými úspěchy byl spíš jeho nejstarší syn Jonata a dvořané (1. Samuelova 13:3). Ovšem, namísto pochvaly dvořanům a synovi se Saul bál jak Pelištejců, tak úspěchů svého syna. Když Jonata partyzánskou akcí obsadil jedno město nepřítele, Saul zmobilizoval celý Izrael. Propadl se do úzkostí a svolal vojsko na místo, kde byl oltář. Měl přijít také Samuel, soudce a kněz, aby obětoval. Ale ten nešel... Lidé od Saule pomalu odcházeli do svých domovů, protože je král zklamal. Někteří dokonce přebíhali na stranu Pelištejců.⁴ Protože, když nic, tak alespoň *vláda pevné ruky*... Nebo bezpáteřný úkrok mnoha kandidátů a členů KSČ, kteří přece chtěli, aby jejich děti studovaly, aby se podařil odborný růst a byl doktorát... Běžná reakce. Ale zpět k Izraeli:

Píše se v knize Samuelově, že když Samuel nepřišel na shromaždiště armády ani sedmý den,

³ O reakcích obyčejných lidí čteme, že když byl Izrael vystaven tlaku, lid se ukryl do jeskyní, do houští, do skal, do sklepení a cisteren. *Někteří* Hebrejové přešli Jordán do země Gád a Gileád. Saul byl ale ještě v Gilgálu a všechen lid, který šel za ním, se třásl *strachy*. (1. Samuelova 3:6-7)

⁴ Že tam byli, o tom svědčí výsledek Jonatova partyzánského útoku v 1. Samuelově 14:6-17, zvláště 14:21

Saul se rozhodl přinést oběť a chtěl si získat alespoň Boha na svou stranu.⁵ Zachoval se zcela pohansky a starý otec Samuel mu to pak těžce vytýkal. Saul se nikdy nepoučil a tady se zase jen vymlouval: “Samuel řekl: Co jsi *to* udělal? Saul odpověděl: Když jsem viděl, že lid ode mě postupně prchá pryč, že ty jsi nepřišel v určené dny a Pelištejci se shromažďují v Mikmásu, řekl jsem si: Teď Pelištejci sestoupí proti mně *do* Gilgálu a *já* jsem si neudobřil Hospodinovu tvář. Tak jsem se odvážil a přinesl jsem zápalnou oběť.” (13:11-12) Tohle obětí ztratil království. Skutečně ztratil!

Jonata se ale nevydržel dívat na svého depresivního otce a podnikl výpad na místo, kde byla hlídka Pelištejců, možná šlo i o stanoviště nějakého posvátného symbolu těchto pohanů. Nějaké modly. Svému otci to ani neřekl (14:3) a vydal se na partyzánský výpad se svým zbrojnošem. Bylo mu jasné, že stojí proti daleko lépe vyzbrojenému nepříteli.⁶ Ale Boží hlas spatřoval jen v tom, že pozná, jakou strategii boje má zvolit (14:8-10). Že je třeba jít a bojovat, to mu bylo jasné.

Pán Bůh mu dal do rukou nepřítele a na nájezdníky z Pelišteje padl strach. Čím člověka zachází, tím také většinou schází. Pouštěli hrůzu, teď se v ní koupali sami. Saul a jeho lidé slyšeli ten strašný rambajs až ve svém táboře (14:16). Saul ale namísto výpadu do tábora nepřítele zase zavolal kněze a chtěl se dotazovat Hospodina, zda má bojovat. *Pobožná bezradnost*, jinak se tomu nedá říci. Vsadil na posvátné losy, které měl velekněz k ruce, aby našel Boží vůli. Nakonec k tomu losování ani nedošlo (!), protože nešlo čekat. (14:18n) Zběhové, kteří se původně nastěhovali k Pelištejcům, zběhli podruhé a do Pelištejců se pustili. V táboře doslova zuřil otevřený boj. Z děr vylézali i ti další Izraelité a začali Pelištejce pronásledovat.

A teď by bylo dobře číst, jak to všechno dopadlo: 1. Samuelova 14:24-35

Saule nenapadlo nic lepšího, než vyhlásit půst. Bojovníci, kteří se pustili do stíhání nepřítele, nesměli jíst dříve, než bude celá bojová operace ukončena. Naneštěstí byl ještě okolní les plný úlů divokých včel, z nichž doslova vytékal med. Lidé se ale báli pomateného krále, tak se drželi.

Jonata se neměl proč ptát. Nevěděl, nebyl u toho. A za živého Boha by jej nenapadla taková pitomost. Zakázat lidem jíst! Proto si dal s chutí a doslova mu svítily oči. Na napomínání od ostatních měl už jen tvrdá slova vůči svému otci: “Můj otec trápí zemi. Jen se podívej, jak se mi rozžářily oči, protože jsem okusil trochu tohoto medu. Tím spíše, kdyby se dnes lid dobře najedl z kořisti svých nepřátel, kterou nalezl.” (14:29-30) A Jonata měl pravdu, bez jídla se těžko dobře válčí. v 1. knize Samuelově se říká, že “kvůli tomu nebyla porážka Pelištejců *tak* velká.” (14:30)

⁵ V úzkosti používáme to málo, co o Bohu víme, zcela pohansky. Dá se to pochopit, ale nemůže nás to ospravedlnit, když svoje pohanské ovlivňování Hospodina opakujeme. Půst bývá používán také pohansky.

⁶ Izraelité bojovali praky, šípy a luky - jen Jonata a Saul měli meč. Viz 1. Samuelova 13:19nn

Jak jsme četli, přesto to byla porážka tak velká, že z ní bylo hodně kořisti. A tu lidé hltavě pojídali.⁷ Saul se polekal a zařídil oltář, aby se poráželo předepsaným jatečním způsobem a pod dohledem. Byl to vlastně jeho první oltář v životě, který postavil.

Tady končí naše čtení, ale já vám dopovím konec. Saul se najedl z obětí a zauvažoval, zda by nemělo smysl Pelištejce ještě dorazit, a tak se na to šel zeptat Hospodina. A Hospodin mu neodpověděl. Proto začal losovat, kdo za to může, že Hospodin mlčí. Nejdřív losoval mezi královskou rodinou a lidem. Měl dojem, že by se mohl Hospodin hněvat na lid, že požíral kořist nadivoko. Ale, možná už tušil, že to může být jeho problém. Losy nakonec ukázaly na Jonatu.⁸ A Saul tedy poskytl výklad losování, na základě kterého by kvůli mlčícímu Hospodinu měl být Jonata zabit, protože nedodržel zákaz jídla a mlsal med. Zajímavá logika: Saul netrestal lidi, kteří pojídali oběti na divoko, ale byl by zabil svého syna...

A to už se zvedl hlas lidu. Prokletí neprokletí, král nekrál, pitomosti se poslouchat nemají a postavili se za Jonatu, protože svou odvahou zachránil Izrael. Král se pak propadl do skepse a pronásledování Pelištejců nechal. O jeho válečných výsledcích se už zpívaly jen báje. A pověst neměl moc valnou (14:47).

Tak a poučení?

1. Podělaný král, který neví kolik je jedna a jedna, se může modlit jak chce, nařizovat posty a obětovat berany na oltáři. Ale nikdy mu nebude jasno, o co v té víře jde a úplně se míjí s jejím významem. Tajemství půstu nebude v jeho technologii, trvání, a upřímném rozhodnutí se postit. Vždyť kvůli potřeštěnému půstu by nechal Saul zabít svého syna, který jediný z jeho rodiny za něco stál.⁹ Možná šermujeme náboženskými výrazy, tváříme se pobožně a pronášíme zbožné řeči, ale jsme úplně mimo!
2. Jonata věděl, že je čas se modlit a čas pracovat a nezaměňoval to. O tom, jak se postil a modlil - nevíme, ale o tom, co udělal pro druhé, o tom jsme se dozvěděli. Lidé nemají vědět, jak vypadá naše zbožnost, ale co přináší. A pokud se už o půstu musí učit, mělo by se učit právě tak, jak to dělal Pán Ježíš - jen několika slovy a s osvobozením od předpisů a nauk (jak to opakuje apoštol). Půst je zatížen tisíci výkladů a představ. Většinou jsou to ale pitomosti.
3. Boží mlčení a hlas je třeba správně vykládat. Saul by byl schopen Jonatu zabít a vzít si k tomu náboženský důvod. Přitom pravým důvodem byla jeho neschopnost přiznat si, že neumí vládnout ani bojovat a že se s ním už ani Pán Bůh nechce bavit, protože se nechce nic nového naučit a má pořád jen svou tvrdou hlavu.

⁷ Bylo by velice lehké přisoudit vinu za takové jednání Jonatovi. On se nezdržel komentáře svého nevědomého mlsání medu a lidé se neudrželi při obětech. Když nastane nějaký průšvih, bývá lehké najít toho nejbližšího viníka. Ale podstatou nezřízeného jednání lidí byl nesmyslný náboženský záchvat Saulův, nikoli Jonatovo jednání.

⁸ A ukázaly správně, protože to on byl vysvoboditel Izraele. Občas Hospodin říká A a my po něm opakujeme B.

⁹ No, a to je pravda. Jonata nakonec umřel se Saulem, protože jediný z rodiny za něco stál! Viz 1. Samuelova 31:1-3

Že to s Pánem Bohem je moc složité?! Možná, ale jen na první pohled. Všechny pohádky opisují lépe či hůře jednu velkou pravdu: že láska a pravda musí zvítězit. A že Pánu Bohu jde o obyčejné lidi a že mu jde právě o mne a o tebe. A že se náš Pán vzdal práva na nebe a šel na svět, aby za mne a za tebe umřel. Nevidíme mu do života a máme o něm napsána jen čtyři stručná evangelia, ale známe výsledek jeho života - vzkříšení a nový život, kterým s námi sdílí to, co měl původně jen on sám.

Jestliže jste tedy s Kristem vstali, usilujte o to, co je nahoře, kde Kristus sedí na Boží pravici. Myslete na to, co je nahoře, ne na to, co je na zemi. Neboť jste zemřeli a váš život je ukryt s Kristem v Bohu. A když se ukáže Kristus, váš život, tehdy i vy se s ním ukážete ve slávě. Amen.
(list do Kolosis 3:1-3)